

2.3.3 Γιάννης Χρήστου

Ο Γιάννης Χρήστου (1926-1970) ήταν ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες συνθέτες και φιλοσόφους της μουσικής του 20ού αιώνα, διεθνώς γνωστός ως Jani Christou, και μία από τις πιο ξεχωριστές μορφές της διεθνούς μουσικής πρωτοπορίας. Συνδυάζοντας τον αυτοσχεδιασμό, τη σκηνική δράση και το φιλοσοφικό στοχασμό, ακολούθησε το ίχνος της αβαντ-γκαρντ δημιουργώντας ένα προσωπικό μουσικό σύμπαν. Το δημιουργικό του έργο, με έντονα μυστικιστική διάσταση, είναι εμπνευσμένο από τη φιλοσοφία όσο και από μεταφυσικές ανησυχίες. Ο Χρήστου ανέπτυξε μια μουσική «πέρα από τη μουσική», η οποία προϋποθέτει άλλες περιοχές εμπειρίας. Η μουσική γίνεται θεατρική διαδικασία, στην οποία οι μουσικοί χρησιμοποιούν τις πάρτες τους σαν ηθοποιούς. Η συμβατική σημειογραφία δίνει τη θέση της σε μία οπτική ή γραφική παρασημαντική, η οποία δεν προσδιορίζει συγκεκριμένους φθόγγους, αλλά υποδηλώνει ηχητικές υφές ή «πρότυπα» καθώς και τον τρόπο «φόρτισής» τους με ενέργεια.

2.3.3.1 Γιάννης Χρήστου - Μουσική του Φοίνικα

Από τα σημαντικότερα έργα του Γιάννη Χρήστου είναι η “Μουσική του Φοίνικα” (1949) για ορχήστρα, το οποίο ο ίδιος ο συνθέτης αναγνώριζε ως opus 1. Σ’ αυτό το αξιοσημείωτης συνθετικής, ενορχηστρωτικής και αισθητικής ωριμότητας, απαντούν πολλά από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της σκέψης, του ύφους και της γραφής του Χρήστου, τα οποία αργότερα θα αναπτύσσονταν περισσότερο σε μεταγενέστερα έργα του. Μεταξύ αυτών και η “Αρχή του Φοίνικα” (The Phoenix Principle), δηλ. ο κύκλος: *γέννηση – εξέλιξη – δραματική κορύφωση – τέλος (θάνατος) – νέα αρχή*. Ελεύθερα ατονικό, το έργο είναι απόρροια της οργανικής ανάπτυξης ενός σύντομου χρωματικού μοτίβου. Όλο το ηχητικό υλικό που ακολουθεί προέρχεται από μια συνεχή σειρά μεταμορφώσεων του, που συμβολίζουν και την αέναη αναγέννηση του μυθικού πτηνού. Στη Μουσική του Φοίνικα υπάρχουν ασυνήθιστες εκφραστικές ενδείξεις, όπως *espressivo assai esagerato, con accentuazioni isteriche, con furore, ostinato ed angoscioso*, που παραπέμπουν σε έντονα φορτισμένες ψυχολογικές καταστάσεις, οδηγώντας τον εκτελεστή στα όρια της θεατρικότητας και προοιωνιζόμενες με αυτόν τον τρόπο χαρακτηριστικά έντονα το μεταγενέστερο έργο του Χρήστου.

2.3.3.2 Γιάννης Χρήστου - Η Κυρία με τη στρυχνίνη

Η Κυρία με τη στρυχνίνη (1967), για μία (γυναίκα) σολίστ βιόλας, πέντε ηθοποιούς, οργανικό σύνολο, μαγνητοταινίες, ηχητικά παιχνίδια κι ένα κόκκινο ύφασμα, ήταν ένα έργο το οποίο ο συνθέτης περιέγραψε ως “τελετουργικό όνειρο”. Οι πηγές έμπνευσης του Χρήστου ήταν δύο: το έργο του γιατρού και ψυχολόγου Καρλ Γιουνγκ και ένα από τα όνειρα του ίδιου του συνθέτη (ο ίδιος κατέγραφε τα όνειρά του επί σειρά ετών). Στο όνειρο αυτό βλέπει σε κάποια εφημερίδα μια ανώνυμη αγγελία που αναφέρεται σε μια κυρία η οποία προσφέρει “στρυχνίνη κι

ασυνήθιστες εμπειρίες”. Ξεκινά για να την αναζητήσει και βρίσκεται χαμένος σε ένα ξενοδοχείο, στη μέση ενός πλήθους.

Στην Κυρία με τη στρυχνίνη, ηθοποιοί και μουσικοί εμπλέκουν το κοινό σε μια συναρπαστική, αλλά συνάμα αινιγματική, συνδημιουργία. Το έργο παρουσιάστηκε πρώτη φορά στο αθηναϊκό κοινό λίγες μέρες πριν την δικτατορία του 1967.

Η ηχογράφηση που έχει διασωθεί από τη βραδιά εκείνη στο Χίλτον, όπου λάμβανε χώρα ένα από τα σημαντικότερα καλλιτεχνικά γεγονότα της εποχής, η «Εβδομάδα Σύγχρονης Μουσικής», είναι ενδεικτική της έκπληξης που προκάλεσε στο κοινό το εξαιρετικά ρηξικέλευθο αυτό έργο. Έκτοτε, το εκπληκτικό αυτό έργο παίχθηκε ελάχιστες φορές.

114 3" 115 3" 116

mi
uti
oi
ar.
mi
e
ni
ba

BRASS: stand up
(Ped.)

1°
2° Whip
3°

Entire Orchestra

ONE ONE FOUR

Front violinists
SPRING UP (YELLING)

Violini
Violini 2
Violini 3
Viola
V/Celli

Bassi (C/Bassi)

PATT. 1/C
PATT. 3/a
PATT. 15/c/ii
PATT. 12/a
PATT. 13/C
PATT. 24
PATT. 10/C
PATT. 13/C
PATT. 11/B
PATT. 15/c/i
PATT. 12/a
PATT. 13/C
PATT. 24
PATT. 10/C
PATT. 25
PATT. 22/C/i
PATT. 6/C
PATT. 25/B
PATT. 26
PATT. 27
PATT. 30
PATT. 9/a
PATT. 9/a
PATT. 9/a
PATT. 4/b/i
PATT. 4/b/ii

Corni
Trbe
Trbni
Tuba
Pfte
S
A
T
B
Conga
Toms
Drums
Timp.
Batt. A
Gongs
Batt. B Tam
KEY BOARD
DRUM ARMS
KEY BOARD

(Off.)
(Fl.)

ΨΑΝΙΚ